

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej P. w G.
przeciwko G. K.
z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej H. M.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej interwenient uboczny po stronie pozwanej H. M.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża H. M. kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. M.L. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł, podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu H. M. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ta regulacja przesądza, że orzeczenie w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zapada tylko po uprzednim dokonaniu oceny istnienia przyczyn określonych w powołanym przepisie, tylko one bowiem i ich uzasadnienie mogą być przedmiotem tzw. „przedsądu” i decydują o jego wyniku. Jednocześnie przypomnieć trzeba, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na potrzebie wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutów wskazujących na sprzeczność ustaleń faktycznych oraz na potrzebie zdefiniowania pojęcia „bliskich stosunków” w rozumieniu art. 527 § 3 k.c., w szczególności, czy pojęcie to obejmuje tylko osoby spokrewnione z dłużnikiem czy też wszystkie osoby pozostające z dłużnikiem w stosunku bliskości, który uzasadnia przyjęcie, że jedna z nich jest w posiadaniu informacji o aktualnej sytuacji majątkowej drugiej.

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana funkcja rozpoznawcza i kontrolna sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie we wniosku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. zobowiązuje skarżącego nie tylko do sformułowania zagadnienia prawnego ale do przedstawienia pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na rzeczywiste istnienie powołanej przesłanki, uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ.). Zagadnienie prawne wymaga więc przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące

w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, nie może mieć natomiast charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Powołane przez skarżącego kwestie dostatecznie omówiono w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną - z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124), w której motywach wyjaśnione zostało, że merytoryczny charakter postępowania odwoławczego wymaga własnych ustaleń sądu drugiej instancji, jednakże, jeżeli sąd drugiej instancji po rozpoznaniu sprawy podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, to wówczas może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje ustalenia i wnioski tego sądu, jako własne (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 7; orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 1935 r., III C 473/34, Zb. Urz. 1935, nr 12, poz. 496 oraz z dnia 7 września 1936 r., III C 1167/35, Zb. Urz. 1937, nr 9, poz. 318). Sąd Najwyższy kontynuując dawną linię orzecznictwa, obecnie także dopuszcza możliwość przyjęcia przez sąd drugiej instancji bez jakiegokolwiek modyfikacji ustaleń faktycznych zawartych w zaskarżonym wyroku jako podstawy swego rozstrzygnięcia (tak Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 19 maja 1998 r., II CKN 770/97, zob. też wyrok tego Sądu z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999, nr 3, poz. 60). Przyjęcie ustaleń sądu pierwszej instancji za prawidłowe oznacza akceptację oceny dokonanej przez ten sąd.

Pojęcie „bliskich stosunków” w rozumieniu art. 527 § 3 k.c. jest interpretowane w orzecznictwie szeroko. Chodzi o taki rodzaj stosunków, istniejących w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, które uzasadniają

przyjęcie założenia, że jedna z osób jest (może być) w posiadaniu informacji o stanie majątkowym drugiej (por. wyr. SN z 24.4.1996 r., I CRN 61/96, OSNC 1996, Nr 9, poz. 125), co oznacza, że ustalenie „bliskości stosunku” uzależnione jest od okoliczności konkretnej sprawy (wyr. SN z 10.4.1964 r., III CR 39/64, OSNC 1965, Nr 5, poz. 75; wyr. SN z 7.3.2013 r., IV CSK 452/12; wyr. SN z 29.3.2017 r., I CSK 369/16). Pojęcie to może obejmować zarówno „osoby bliskie”, czyli pozostające z dłużnikiem w stosunkach rodzinnych lub podobnych o charakterze osobistym, jak i osoby, które z dłużnikiem łączy bliska znajomość, wspólne interesy itp. (zob. np. wyr. SN z 9.3.2007 r., V CSK 473/06, OSNC 2008, Nr 2, poz. 27).

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienia przepisom prawa. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Przytoczone okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Na marginesie należy zauważyć, że z samej istoty przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że jednocześnie powołanie ich we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w odniesieniu do tych samych okoliczności jest obarczone logiczną sprzecznością. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego

wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r., I CSK 343/13).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej interwenientowi ubocznemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (tj.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) oraz § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6 i § 16 ust 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj.: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).